

Ivalojoeki, kalastajan kultamaa

Ivalojoeki on noin 180 kilometriä pitkä ja laskee vetensä Inarijärveen reilun 10 kilometriä Ivalon kylän alapuolella. Joki sivujokineen kerää vedet laajoilta alueilta, Ivalojoeki varsinaisesti alkaa Korsatunturin kupeesta. Joen lukuisista sivujoista suurimmat ovat Repojoeki, Appisjoeki, Sotajoeki ja Tolosjoeki.

Joki on suosittu retkikohde, eikä suotta. Ivalojoen erämaisuus ja komeat maisemat ovat houkuttelleet niin melojia, retkeilijöitä kuin kalastajia vuodesta toiseen. Unohtaa ei myöskään sovi Ivalojoen kunniakasta kultahistoriaa, johon törmää väistämättä siellä kulkiessa. Alueella on myös hyvin hoidettu autiotupa ja laavu verkosto. Ivalojoeki valittiin vuonna 2005 vuoden retkikohteeksi Suomessa.

Joessa ei ole varsinaisia järviä ollenkaan ja siksi on erityisen herkkä vedenkorkeuden vaihteluille. Suurin joella mitattu virtaama on 1045.00 m³/s ja pienen 185.82 m³/s. Sateet näkyvät nopeasti vedenkorkeudessa, samalla myös veden värissä ja näkösyvyydessä. Joki tulee suurten suoalueiden läpi jotka värjäävät vettä pidempien sadejaksojen aikana. Tämä kannattaa huomioida perhovaalinnossa. Veden korkeuden voi tarkistaa Ympäristökeskuksen verkkosivuilta

<http://www.i2.ymparisto.fi/i2/71/q7101320y/wqfi.html>

Parhaan kuva joen monimuotoisuudesta saa kulkemalla joki kanootilla tai kumiveneellä. Matkaan voi lähteä Ivalon- Matista, jossa joki menee Inarista kohti Pokkaa menevän tien ali. Matkaa Toloseen tulee n. 90 kilometriä. Joki on ylhäältä koskiosuuksilta matala ja suvannot ovat pitkäköjöjä ja hitaasti virtaavia. Metsähallituksen kalastusalue alkaa vasta Repojoekisuusta, joten alkumatkalla voi keskittyä maisemiin.

Myös rannalta kalastajalle löytyy leiripaikka ja kahlaamalla kalastettava paikka Repojoekisuusta, joka onkin yläosan parhaita harjuspaikkoja. Tähän pääsee helpoimmin kävelemällä Repojoen sillalta lähtevää (Inari-Pokka tie) jokivartta pitkin kulkevaa polkua pitkin. Matkaa tulee reilu 5 kilometriä.

Repojoeki melkein tuplaa joen virtaaman ja sen luonnekin samalla muuttuu. Joki muuttuu koskimaisemmaksi, koskista saakin jo esimakua Ivalojoen kuohuista. Ensimmäinen varsinainen koskijakso tulee Karvajokisuun jälkeen. Joessa on kolmen kosken jakso, josta ensimmäisenä on Kivikoski, sitten Saarikoski ja viimeisenä vaativin Saarikoski. Nämä kosket ovat varsin erilaisia eri vedenkorkeudella. Kuivana varsinkin Kivikoski on hankala, mutta korkeammalla vedellä vauhdikas laskettava. Etenkin Saarikosken alusta kannattaa kalastaa huolellisesti. Ennen pitkää Hirvisuvantoa on vielä Mukkakoski, joka on myös kalastamisen arvoinen paikka. Hirvisuvanto on 4 kilometriä pitkä suvanto, siinä on myös kalastusalueen raja.

Seuraaviksi saavutaan Kutturin kylään, joka on toinen vaihtoehto lähteä kanootilla tai veneellä kohti Tolosta. Jos haluaa kokea vain Ivalojoen koskien jylhyyden ja maisemien kauneuden, niin tätä voi suositella lähtöpaikkana. Matkaa Toloseen tulee noin 50 kilometriä ja edessä on 30 koskea, ja komeat maisemat. Kylän kohta on yksityistä vettä ja tässä kalastus on kielletty. Kutturin jälkeen saavutaan Porttikoskelle, joka on nimensä mukaan portti Ivalojoen kanjoniin. Joen luonne muuttuu taas ja kosket ovat astetta kovempia. Myös Metsähallituksen kalastusalue alkaa Porttikoskelta uudestaan.

Tästä alkaa myös Ivalojoen varsinainen kulta-alue. Vanhoja ja uusia kultarakennelmiä näkee pitkin jokivartta ja kullankaivajiin törmääminen on todennäköistä. Valtaukset ovat merkitty jokivarteen kyltein, kalastus näillä alueilla on kuitenkin sallittua. On toki kohteliasta kysyä lupa, jos valtaaja sattuu olemaan reviirillään. Yleensä valtauksset ovat tosin sivujoissa ja pikkupuroissa eivätkä haittaa kalastusta.

Kyläjoekisuussa on laavu ja kulissikämpä, joka rakennettiin Lapin kullin kimallus elokuvaa varten. Se toimii nykyään päivätupana. Jokisuus on hyvä kalapaikka, tosin melko suosittu sellainen. Harjusta on hyvin ja taimenen saantikin hyvin mahdollista. Niska varsinkin on houkuttava ja monesti myös koukuttava paikka.

Tästä alkaakin sitten Ivalojoen vauhdikkain, ja ehkä kaunein osuus. Koskien nimissä on kultahistoriaa ja ne kertovat joen tapahtumista ja siellä pidempään vaikuttaneista kullankaivajista. Kosket seuraavat toisiaan pienten suvantovaiheiden jälkeen. Nimet Saarnaköngäs ja Surmaköngäs herättävät kunnioitusta, mutta kaikki Ivalojoen kosket on laskettavissa kohtuullisella melontaidolla. Koskien ennakkotarkastus kuitenkin kannattaa tehdä.

Kalastuksellisesti seuraava huomionarvoinen paikka on Appissuvanto, joka on Kultalan yläpuolelle laskevan Appisjoen yläpuolella. Siitä löytyy useita hyviä harjuspaikkoja joihin yltää rannaltakin hyvin heittämään. Suvannon alapäähän laskee Appisjoki, jonka alapuoli on hyvä taimenen kalastuspaikka. Appisjoki suussa on myös laavu ja se on hyvä leiripaikka. Appisjoki on yksi merkittäviä taimen poikastuotantoalueita.

Pian Appisjokisuun jälkeen tulee Ivalojoen kuuluisin nähtävyys, Ivalojoen Kultala. Se on valtion vuonna 1870 rakentama tukikohta kullankaivun ja kaupan valvontaan. Se on pääosin säilynyt entisellään, mutta pihapiiriin on rakennettu vanhojen piirustusten mukaan mm. leipomo. Myös Kultalan katto on entisöity. Kultalan pihapiiristä noin 100 metrin päässä on varaus- ja autiotupa, jotka ovat kulkijoiden suosiossa. Kultalan yläpuolella on riippusilta joen yli.

Kultalan alapuolella on 350 metriä pitkä Kultalankoski, Se on runsasvetinen ja siinä on korkeita aaltoja, jotka korkealla vedellä voivat olla jopa vaarallisen korkeita. Koski kannattaa käydä tarkastamassa ennen laskua. Joki jatkuu hieman pienempien koskien voimin kohti Sotajoensuuta, joka onkin Ivalojoen ehkä suosituin taimen kalastuspaikka.

Sotajokisuussa on laavu ja se on muutenkin hyvä leiripaikka. Heinäkuussa se on yksi Ivalojoen suosituimmista kalastuspaikoista. Osaksi se johtuu siitä että Sotajoen alapuolinen koski on mainio taimenen kalastuspaikka, mutta ainakin yhtä suuri syy siihen on että sinne pääsee noin 5 kilometrin päähän autolla. Valtatieltä 4 lähteen ennen Saariselkää tie Kutturaraan, kun ajaa Kutturantietä noin 16 kilometriä tulee kultamaiden kioskikahvila. Tämän kohdalta lähtee tie Pahaojalle joka haarautuu Pahaojan kämpälle ja toinen haara kääntyy kohti Sotajokea. Tämän haaran päästä menee polku Sotajokisuulle. Sotajoki on yksi Ivalojoen taimenen tärkeimmistä poikastuotantoalueista. Sen varrella on myös paljon kultavaltauksia.

Seuraava kalastuspaikka on pitkä (1400 m) ja matala Ritakoski. Siellä on myös toinen Ivalojoen Kultaloista ja varaustupa. Kalastettavaa tässä koskiosuudessa riittää. Se on kauttaaltaan matala, joitain kuoppia tosin löytyy. Joki on tältä kohdalta leveä, mutta kahlaaminen onnistuu varsinkin vähällä vedellä hyvin.

Ritakoskelta alaspäin on vielä yksi autiotupa ennen Tolosta. Se ei tosin ole ihan Ivalojoki varressa, vaan siihen laskevan Louhiojan rannalla, vajaa kilometri Ivalojoesta. Louhiojan suussa on myös laavu ja itse jokisuu on myös kohtuullista harjuksen pyynti aluetta.

Metsähallituksen kalastusalue loppuu Toloskosken niskalle. Itse Toloskoski on vauhdikas koski, joka on kuitenkin turvallisesti laskettavissa. Pahin kohta on ihan kosken lopussa, siinä on muutama petollinen kivi jotka on kuitenkin väistettävissä. Tästä alkaa yksityinen vesialue. Tähän lupia voi tiedustella Ivalosta Suutari- Sepon kalastusvälineliikkeestä. Luvan piiriin kuuluu Ivalojoen kolme alinta koskea Lappispola, Pajakoski ja Alakoski. Tolosen alapuolella on veneenlaskupaikka josta saa veneen tai kanootin helposti kyytiin

Ivalojoen vetovoimaisin kala on epäilemättä Inarijärvestä nouseva taimen, mutta harjustakaan ei kannata unohtaa. Jos ranskalaiset kertovat legendana tarinaa että Loire-joen harjukset syövät kultaa, niin Ivalojoella tämän saattaisi olla mahdollistakin. Kannattasikohan syönnösnäytteet tutkia tarkemmin...

Luvat ja rajoitukset

Ivalojoki ja sen sivujoet ovat Inarijärven taimenen tärkein lisääntymisalue. Varsinkin joen monet sivujoet ovat erityisen tärkeässä roolissa taimenen lisääntymisessä. Taimenten nousu jokeen alkaa jo alkukesästä ja voimistuu syksyä kohden. Taimen nousee säännöllisesti Sormusnivaan asti, joka on hieman Ivalon-Matin alapuolella, mutta tulvavuosina aina Naskamajoelle saakka.

Taimenen lisääntymisen turvaamiseksi on joella tehty lukuisia rajoituksia ja rauhoituksia. Sivujoista Karvajoki on kokonaan rauhoitettu, kalastuslupien määrä on rajoitettu ja virkistyskalastus on Metsähallituksen vesialueilla mahdollista vain seuraavilla alueilla. Yläosa: Repojoensuu – Hirvisuvanto 15 km. Alaosa: Kuttura (Kalaaja) – Hammaskoski 34 km. Perhokalastusalue: Ritakoski – Hammaskoski (7.5 km) välisellä alueella on kalastus sallittu vain perholla. Kalastusalueen ja perhokalastusalueen rajat on merkitty maastoon kyltein. Kalastuslupien määrä on kiintiöity, joten ennen matkalle lähtöä tarkista Ivalojoelle kalastuslupien saatavuus.

Ari Savikko